

Ma e, Marija Bistrica, Mihovljan, Novi Golubovec, Petrovsko, Radoboj, Stubi ke Toplice, Sveti Križ Za retje, Tuhelj, Veliko Trgoviš e, Zagorska Sela i Zlatar Bistrica. Gradovi- Donja Stubica, Klanjec, Krapina, Oroslavje, Pregrada, Zabok i Zlatar

Godina u kojoj se program provodio: 2024.

Broj obuhva enih korisnika: min 1500 na godišnjoj razini

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora

Izvor programa: Originalni program

Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet:

7. Razina preventivnih intervencija

Univerzalna

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren

Zajednica

9. Rizici i zaštitni imbenici na koje program cilja

Rizici imbenici: Konzumacija sredstava ovisnosti kod vršnjaka, bra e i sestara; slaba privrženost školi, školski neuspjeh, nedostatan i loš nadzor roditelja, neadekvatna ponašanja roditelja kao modela, zanemarivanje, djeca roditelja ovisnika, nepoznavanje potreba djeteta, odnosno na ina kako pravovremeno odgovoriti na potrebe djeteta, obiteljska povijest visokoriznog ponašanja, konfliktni razvodi, loša ekonomska situacija, psihi ke dijagnoze, agresivno i impulzivno ponašanje, nedovoljno razvijene životne i socijalne vještine- manjak samopouzdanja, loša slika o sebi; nedostatak aktivnosti za provo enje slobodnog vremena u izvanškolskom vremenu isl.

Zaštitni imbenici: Kohezija unutar obitelji, dobra i zdrava komunikacija u obitelji, privrženost, povjerenje, usvojene društvene i moralne norme, usvojene životne i socijalne vještine, pozitivna slika o sebi, briga i podrška, kvalitetan roditeljski nadzor-jasno uspostavljena pravila i ograni enja u obitelji, dobre roditeljske vještine, dosljedne i jasne norme i poruke u zajednici koje podupiru nekonzumaciju sredstava ovisnosti.

10. Procjena potreba

Na in provedbe: Projekt „Ne moraš probati da znaš“ je projekt prevencije ije su aktivnosti usmjerene djeci, mladima, njihovim roditeljima i itavoj lokalnoj zajednici grada Krapine u svrhu podizanja razine svijesti o opasnostima konzumiranja sredstava ovisnosti i ovisnog ponašanja kao posljedice konzumiranja istih. Procjena potreba utemeljena je na prikupljenim informacijama o ciljanim skupinama i situaciji u lokalnoj zajednici. U današnje vrijeme ovisnost o alkoholu je najrasprostranjenija ovisnost, a uz to veliki broj mladih puši i kocka, od ega nije izuzeta ni Krapinsko-zagorska županija, a time niti grad Krapina kao središte iste. Krapina je politi ko, upravno i kulturno središte Krapinsko- zagorske županije i najve i grad Hrvatskog Zagorja. Uz navedeno u Krapini je razvijen sustav predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i samim time obuhva a ak 3 dje ja vrti a, 2 osnovne škole u sklopu kojih djeluju još etiri podru ne škole, srednju školu sa izdašnom ponudom gimnazijskih, tehni kih i obrtni kih programa te Obrazovanje odraslih i Školu stranih jezika. Ukupan broj osnovnoškolaca u Krapini na godišnjoj razini prelazi 1000, što je izuzetno pozitivan trend. Na temelju svega navedenoga možemo zaklju iti da je grad Krapina grad od izuzetne važnosti za provo enje projekata prevencije ovisnosti. Prema provedenim istraživanjima The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, 2011.g., iji su rezultati jasno ukazali na problem ekscesivnog pijenja me u mladima, kao i na to da u uporabi marihuane i drugih psiho aktivnih droga, te stalna pojava novih i sve sofisticiranijih i lako dostupnih droga postoji stabilan trend bez naznaka poboljšanja, a da se dobna granica uzimatelja sve više spušta. Podaci su alarmantni kako u EU, tako i u RH. U današnje vrijeme je ovisnost o alkoholu najrasprostranjenija ovisnost, veliki broj mladih puši i kocka, od ega nije izuzeta ni Krapinsko-zagorska županija. Dobiveni rezultati provedene ankete na populaciji u enika srednjih i osnovnih škola u KZZ ukazuju na visok postotak konzumenata alkoholnih pi a kod adolescenata. Prevalencija adolescentnog opijanja opravdava uvrštavanje tog problema u prioritetne probleme Županije, a time i grada Krapine. Kod ove populacije još uvijek nije rije o ovisnosti ve o prekomjernom konzumiranju i zlouporabi. Adolescentni razvoj karakteriziran je pokušajem razrješenja

separacije od obitelji, tendencijom stvaranja identiteta uz jak utjecaj mišljenja vršnjaka i potrebe za priznanjem od istih te krije upravo rizik od upuštanja u eksperimentiranje sa alkoholnim pićima i drugim sredstvima ovisnosti. Prvi kontakt sa sredstvima ovisnosti je u velikom broju slučajeva u obitelji koja ujedno i predstavlja model identifikacije i model izgradnje vrijednosti i stavova. Kod nas u društvu još uvijek je uvriježena visoka tolerancija na konzumaciju alkohola, poglavito u KZŽ, a samim time u gradu Krapini, kao središtu iste. Takav unaprijed uvriježeni stav dodatan je rizik za produbljivanje problematike jer se kod djece i mladih razvija model prihvatljivog ponašanja ali i na ina na koji će biti prihvaćeni u društvu, te posljedno tome izaziva na in opuštanja i zabave te bijeg od rješavanja problema. Veliki problem u svemu tome je pristupačnost nabave sredstava ovisnosti, poglavito danas kada se na tržištu pojavljuju nove vrste droga koje se mogu nabaviti za malo novaca i gotovo legalno u malo bolje opremljenim kioscima ili „smart shop“ dućanima.

Prema rezultatima ESPAD-A, međunarodnog istraživanja koje se od 1995. godine svake četiri godine provodi među 15-16 godišnjacima u zemljama Europe, podaci iz 2015. godine navode da se Hrvatska prema konzumaciji ilegalnih droga u životu ispitanika nalazi iznad europskog prosjeka. Pa tako 22% ispitanika navodi da je barem jednom u životu probalo drogu. U Hrvatskoj je 21% ispitanika uzelo kanabis barem jednom u životu, dok je njih 8% uzelo kanabis u posljednjih 30 dana. Prema podacima o uzimanju novih psihoaktivnih droga, ispitanici u Hrvatskoj su iznad europskog prosjeka te njih 7% navodi da je u životu probalo nove psihoaktivne droge, na tragu čega je podatak da je u posljednjih 12 mjeseci nove psihoaktivne droge uzelo 6% ispitanika. Što se tiče zlouporabe alkohola, u Hrvatskoj je 92% ispitanika u životu pilo alkohol, 55% u posljednjih 30 dana, a 16% je iskusilo pijanstvo u posljednjih 30 dana. Prema tome, Hrvatska se nalazi na 5. mjestu (47%) u prevalenciji pijenja 5 i više pića u jednoj prigodi u posljednjih 30 dana. Mladi i tinejdžeri su u odnosu na djevojke. Također, 87% ispitanika navodi da je alkohol lako ili vrlo lako dostupan. Izuzetno je zabrinjavajuć i podatak da se Hrvatska nalazi na prvom mjestu u kontekstu konzumacije inhalanata od strane dječaka i mladića. Sažimaju se i navedeno istom kako je riječ o ispitanicima u dobi između 15 i 16 godina.

Podaci Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo Krapinsko-zagorske županije za 2021. godinu (2023.) pokazuju kako je ukupno 28 osoba registrirano u Pompidou obrascima, što je u odnosu na prethodnu 2020. godinu povećanje više od 50%, kada je bilo registrirano ukupno 12 osoba /11 muških i 1 ženska/ u Pompidou obrascima. Za 2019.g. podaci Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo KZŽ pokazuju kako je ukupno 14 osoba /11 muških i 4 ženske/ registrirano u Pompidou obrascima, dok je 2018. registrirano 20 ovisnika, što ukazuje na činjenicu da su programi prevencije na području KZŽ, a samim time i u gradu Krapina od izuzetne važnosti jer se broj ovisnika sve više povećava na području naše županije. Na prostoru KZŽ veći je broj osoba koje imaju problem sa alkoholizmom ili mladih osoba koje imaju problem prekomjernog konzumiranja alkohola.

U početku povremeno konzumiranje alkohola ili droga rezultira smetnjama razvoja, jer je adolescencija razdoblje fizičkog i psihičkog sazrijevanja osobe, a postepeno dolazi do poremećenih odnosa u obitelji, nedostatne koncentracije za učenje, problema u ponašanju, a nerijetko dolazi i do smrti zbog prekomjerne konzumacije ili miješanja više sredstava ovisnosti. Godine rada na programima prevencije ovisnosti i rada sa ovisnicima donijele su nam uvid u to da veliki broj djece u dobi od 13-17 godina svakodnevno konzumira alkohol, ali i to da se većina liječenje od ovisnosti od droga javljaju djeca u dobi od 15 godina.

Tijekom dugogodišnjeg djelovanja kroz rad na terenu uvidjeli smo da ljudi kojima se obrađujemo, žele jasne upute, svjedočanstva i razgovor, a ne samo stručne suhoparne podatke i statistiku. Naša publikacija „Ne moraš probati da znaš“ naišla je na dobar prijem kod djece, mladih i roditelja u našoj županiji i šire upravo iz razloga jer se u njoj mogu pronaći iskrene životne ispovijesti u kojima se mnogi od nas mogu prepoznati, ali i objašnjenja ili informacije o štetnostima pojedinih vrsta i sredstava ovisnosti.

Projekt započinjemo od hipoteze da sveobuhvatnom i pravovremenom edukacijom o štetnosti zlouporabe sredstava ovisnosti možemo izravno utjecati na formiranje vrijednosnih stavova djece i mladih naraštaja, u vidu smanjenja potražnje za sredstvima ovisnosti. Kao što je ranije spomenuto, alkohol je na području cijele Krapinsko-zagorske županije, a time i na području grada Krapine kao središta iste, dominantno sredstvo ovisnosti i posljedice njegove konzumacije poprimile su zabrinjavajuće razmjere kod djece u doba adolescencije i mladih. Od najzastupljenijih teorija u području nastanka ovisnosti (medicinski model, teorija vrata/stupnjeva, socijalne teorije, psihologijske teorije, politička teorija, psihosocijalne teorije, teorije životnog stila), priklanjamo se teoriji doprinosa i utjecajima okoline, teoriji sustava, ranog učenja, učenja po modelu. Naš projekt počinje na ideji kvalitativne metodološke analize slučaja te kao

takav vrlo jednostavno može poslužiti kao daljnji instrumentarij, odnosno baza za kvantifikaciju imbenika obiteljskog i socio-ekonomskog okruženja te određenih psiholoških, socioloških te eventualno i bioloških karakteristika koje se mogu dovesti u korelaciju s nastankom problema ovisnosti, njegovim perzistiranjem, kao i načinima njegovog smanjivanja / rješavanja.

Djelovati na području univerzalne prevencije ovisnosti u smislu edukacije odraslih građana jest da je odgovornost na svima nama kako bi svojim primjerom izravno utjecali na razvoj zdravijih obrazaca ponašanja kod djece i mladih, djelovanje u udrugama, djelovanje u lokalnim sredinama za opće dobro i mobilizacija svih građanskih sposobnosti za opće dobro, time bi bili zdraviji pojedinci i društvo, a kao generalni cilj se postavlja smanjenje broja novih ovisnika u smislu smanjenja potražnje. Namjera nam je prikazati put narušavanja osobnog i obiteljskog zdravlja, morala, blagostanja i samopoštovanja, uzrokovanog ovisnim stilom života i svim izravnim i neizravnim negativnim posljedicama ovisnosti.

Očekivani rezultati: Univerzalna prevencija ima mjerljive rezultate u vremenu i prostoru i daje višestruke koristi. Smanjuje se pojavnost ovisnika što podrazumijeva i sprežavanje itavog niza bolesti vezano uz bolesti ovisnosti kao što su hepatitis, psihološki poremećaji, duševne bolesti, invalidnosti, nasilje, kriminal i dr. Prevencijom ovisnosti dobiva se zdravije društvo, unapređuje se suzbijanje bolesti ovisnosti, prevenira se neprihvatljivo ponašanje kod djece i mladih, mladi i djeca educirani su o društvenoj odgovornosti i životnim vrijednostima, smanjuje se potražnju za sredstvima ovisnosti. Očekivani rezultati provedbe ovog projektnog prijedloga su kroz održane aktivnosti u trajanju od 11 mjeseci, 14 edukativnih i kreativnih radionica, 15 gostovanja na radio i TV postajama i tiskanim medijima javnih glasila, održavanjem 10 javnih tribina educirano je minimalno 1500 djece, mladih, roditelja i/ili članova obitelji na području KZZ o problemu ovisnosti, negativnim učinkom sredstava ovisnosti koji dovodi do ovisnosti i ovisničkog ponašanja, rizičnim faktorima, štetnosti odnosno posljedicama ovisnosti, poučeni su o zdravim životnim navikama i konstruktivnoj organizaciji slobodnog vremena te o načinu liječenja ovisnosti, odnosno kome se obratiti za pomoć, poučeni su o razvijanju kritičkog mišljenja prema ovisnosti, odolijevanju pritisku vršnjaka, asertivnosti, nenasilnom rješavanju sukoba, razvoju socijalnih vještina, razvoju tolerancije među vršnjacima i prihvatanju različitosti. Kroz kreativne radionice, iznijeli su svoja mišljenja i stavove o sredstvima ovisnosti. Građani i javnost su senzibilizirani za problem ovisnosti kod djece i mladih. U svrhu prevencije tiskano je 1000 brošura i letaka sa životnim priporukama ovisnika.

11. Trajanje programa

Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 50

12. Ciljevi programa

Opis: Opis i cilj projekta "Ne moraš probati da znaš" je podizanje razine svijesti o opasnostima i štetnostima konzumiranja sredstava ovisnosti, pojavnostima novih vrsta droga i novih ovisnosti s ciljem promicanja prevencije ovisnosti i ovisničkog ponašanja kod djece i mladih.

Specifični: Do općeg cilja nastojati se doći i putem specifičnih ciljeva, dakle povećati informiranost djece, mladih, roditelja i obitelji o opasnostima konzumiranja sredstava ovisnosti, kao i upoznavanje s faktorima rizika koji mogu dovesti do konzumacije istih te razvijanje socijalnih vještina, kako bi se uspješno suprotstavili rizičnim faktorima u svojoj okolini i vršnjačkom pritisku možebitnih konzumenata. Projekt „Ne moraš probati da znaš“ svojim aktivnostima dugoročno doprinosi proširenju znanja iz područja prevencije ovisnosti i ovisničkog ponašanja, razvijanju i jačanju socijalnih vještina, vještina donošenja odluka i suočavanja, odupiranja socijalnim utjecajima i vršnjačkom pritisku, jačanju normativnih uvjerenja te informiranju i educiranju o štetnostima sredstava ovisnosti, prevenira neprihvatljivo ponašanje kod djece i mladih, unapređuje ovisničko zdravlje djece i mladih te ih educira o društvenoj odgovornosti.

13. Ciljana skupina

Opis populacija, Osnovna škola, Srednja škola, Odrasli, Obitelj / roditelji

14. Korisnici programa

Opis korisnika: Ciljana skupina projekta „Ne moraš probati da znaš“ su djeca i mladi s područja Krapinsko-zagorske županije. Kako se radi o univerzalnoj prevenciji znači da je projekt usmjeren svima u KZZ. Obuhvaćeni su svi građani, a posebno roditelji adolescentne djece, skrbnici, djeca i mladi u općinama KZZ - Bedekovina, Budinšina, Desini,

urmanec, Gornja Stubica, Hrašćina, Hum na Sutli, Jesenje, Konjšćina, Kraljevec na Sutli, Krapinske Toplice, Kumrovec, Lohor, Mače, Marija Bistrica, Mihovljan, Novi Golubovec, Petrovsko, Radoboj, Stubičke Toplice, Sveti Križ Začretje, Tuhelj, Veliko Trgovišće, Zagorska Sela i Zlatar Bistrica. Kao i do sada ovakvim programima obrađivali smo se građanima, odnosno ciljanim grupama putem javnih nastupa, postavljanjem štandova, održavanjem svjedokanstava u Crkvama, podjele letaka i brošura sa edukativnim sadržajem i krilaticama protiv ovisnosti, učestvovanja u nacionalnim i lokalnim tiskanim i elektroničkim medijima i drugim platformama. Ovaj projekt proizlazi iz općeg Programa prevencije ovisnosti naše Udruge koji se kontinuirano provodi od 2002. god. na području Krapinsko-zagorske županije i sukladan je Nacionalnoj strategiji o suzbijanju zlouporabe droga i drugih sredstava ovisnosti KZZ i RH. Uz navedeno, suradnja s dionicima lokalne zajednice i informiranje opće populacije putem medija i održavanja tribina predstavlja prevenciju na lokalnoj razini. U tom pogledu govorimo o neizravnim korisnicima samog projekta koji ujedno povećavaju vjerojatnost za širenje značajnih informacija unutar i izvan same lokalne zajednice.

Broj korisnika na godišnjoj bazi: min 1500 korisnika

15. Metode korištene u programu

Savjetovanje, Predavanje, Tribina, Radionica

16. Program je evaluiran

da

17. Vrsta provedene evaluacije

Da - Evaluacija procesa i uinka

18. Metoda evaluacije

Evaluaciju projekta proveli smo putem procesne evaluacije i evaluacije ishoda. Pri tome je provedena interna organizacijska evaluacija od strane članova stručnog tima temeljem analize dokumentacije i neposrednog opažanja, koji su ujedno dionici provedbe samog projekta. Sudionici nisu popunjavali evaluacijske upitnike jer navedena metodologija provedbe evaluacije nije primjenjiva za predviđene aktivnosti. Jedna od metoda evaluacije je i podjela značajnog broja informativnih letaka i brošura, koja nam daje uvid u opsežnost informiranja ciljane skupine.

19. Evaluatori

Unutarnji

20. Najvažniji rezultati evaluacije

Kao rezultat aktivnosti projekta „Ne moraš probati da znaš“ postignute su značajne promjene na razini lokalne zajednice u pogledu podignute razine svjesnosti i informiranosti o problematici konzumacije sredstava ovisnosti. Ciljana skupina korisnika, zajednica i neizravne skupine korisnika, kao i dionici lokalne koji su svojim radom izravno uključeni u provedbu projekta informirani su, osviješteni i educirani o rizicima, problemima i dostupnim resursima vezanim uz konzumaciju sredstava ovisnosti. Zapravo provedbom projekta prevencije ovisnosti dobili smo zdravije društvo, unaprijedili smo suzbijanje bolesti ovisnosti, prevenirali neprihvatljivo ponašanje kod djece i mladih, mladi i djeca educiranija su o društvenoj odgovornosti i životnim vrijednostima, utjecali smo na smanjenje ponuda i potražnje sredstava ovisnosti u zajednici u kojoj se program provodio. Podizanjem razine svijesti i informiranosti o opasnostima konzumiranja alkohola, droga i svih drugih legalnih i ilegalnih sredstava ovisnosti roditelji su upozoreni i informirani na važnost učestvovanja u programima kako bi mogli pravovremeno raspoznati i uočiti razlike u ponašanju kod djece i mladih. Temeljem navedenog isti mogu uvelike pridonijeti širenju razine svijesti i informacija na nacionalnoj razini kroz razmjenu dobivenih znanja, iskustva te korištenjem promotivnih letaka i edukativnih brošura. Govorimo o značajnom pomaku na području podizanja razine svijesti, informiranosti i educiranosti u lokalnoj razini, a što predstavlja imperativ univerzalne prevencije, imperativ djelovanja Udruge „Moji dani“ te u konačnici pridonosi podizanju razine kvalitete života svih dionika lokalne zajednice.

Najznačajnija prepreka je nedostatak financijskih sredstava bez kojih nije moguće provesti ključne aktivnosti, a one su zapravo suština prevencije ovisnosti, stoga je i više nego potrebno provoditi edukacije i info radionice sa istim ciljem.

Volja da se postignu rezultati postoji kao i zainteresiranost javnosti, poglavito ciljane skupine- djeca, mladi i obitelji u cijelosti ali je zbog nedostatka financija teško doprijeti do svakoga sa kvalitetom kakvu bismo željeli.

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokanoj razini

Promoviran: ne

Sadržaj i tijek kampanje: /

22. Ukupni proračun programa za jednu godinu provedenja (HRK)

8.950,00 eura

23. Izvori financiranja

Vlastita sredstva (HRK): 6.500,00

Gradsko financiranje (HRK): 750,00

Županijsko financiranje (HRK): 1.500,00

Nacionalno financiranje (HRK): 0

Drugi izvori (HRK): 200